

Memòria i ficció en l'obra de Víctor Canicio

Eduardo Sánchez
Cronista cultural

Víctor Canicio ha escrit i recordat la seua vida quan tocava. Abans que el món que ha conegut i li ha tocat viure se'n vaja per sempre, ha girat la vista enrere i sobre aquest món ha dissecionat figures, paisatges, països i situacions. La vida de Víctor Canicio, pel que he llegit, ha sigut bastant agradable i amable, i ell hi ha posat tota una substància humana en forma d'ironia i absurd que m'ha fet recordar, en ocasions, a Woody Allen. La línia que separa l'autobiografia d'unes memòries és molt tènue i el fil conductor que les uneix es fa més flexible segons l'època en què s'escriuen. Ortega y Gasset va donar-ne una definició exacta: va dir que els francesos escrivien moltes biografies i memòries perquè gaudien de la vida; en canvi, els espanyols patien perpètuament d'un dolor secular. Suposo que amb això es referia al model de vida que, històricament, havien escollit francesos i castellans. A partir de la mort del qui rebia la Gràcia de Déu, l'excel·lentíssim senyor Francisco Franco, hi ha una revifalla fenomenal de biografies i memòries. El que llavors, si no prohibit sí que mirat amb lupa i la censura disposada a aplicar la tisorada a la més mínima, hi va haver una mirada immiseridorde sobre el s'escrivia sobre determinats personatges i èpoques,

com el descobriment d'Amèrica i la conducta dels castellans enfront els nadius amerindis. Altres memòries han sigut escrites des del cansament, el desconcert i la decepció, quan s'albirava que el món d'ahir que havien conegut se n'anava en orris. És el cas d'Stefan Zweig quan veu la derrota de la civilització europea després del període d'entreguerres i l'ascens del nazisme, buscant la fugida i la pau interior en un terrible suïcidi.

En el cas de les Terres de l'Ebre, en el passat segle hem tingut dos escriptors que van cultivar biografies i memòries amb singular fortuna i honradesa: el rapitenc Sebastià Juan Arbó i el benissanet Artur Bladé. El primer, amb biografies de Cervantes, Verdaguier, Baroja i Oscar Wilde i dos llibres de memòries; el segon, amb una obra memorialística que supera Josep Pla segons molts estudiosos i que agafa tota la seua producció, a part d'excel·lents estudis sobre Rovira i Virgili, Pompeu Fabra i Francesc Pujols. Justament, Xavier García li va dedicar una magnífica biografia i Emigdi Subirats va fer el mateix amb Joan Cid i Mulet, sense oblidar Joan Baptista Manyà i les imprescindibles *Les meves confessions*.

Els últims anys, la col·lecció *Gent nostra* d'Onada Edicions de Benicar-

ló, amb els esmentats García i Subirats, intenten recuperar les veus literàries, en vida, més importants de l'Ebre català i han donat a conèixer, també, les figures de Gerard Vergés, Manuel Pérez Bonfill, Jesús Massip i Joan Panisello. Per les notícies que m'arriben, estan en llista d'espera Zoraida Burgos i Víctor Canicio.

Justament Víctor Canicio és l'objecte del nostre interès i del present article, ja que acaba de publicar les seues memòries, que ha titulat *Con quien paces*. Unes memòries realment

"Canicio ha sigut professor de literatura espanyola a la universitària Heidelberg alemanya durant trenta anys i ha compaginat aquesta disciplina amb la d'escriptor"

sorprenents, fruit de la seua experiència en tots els ordres literaris i la coneixença personal de destacades personalitats de la cultura europea. No debades Canicio ha sigut durant trenta anys professor de literatura espanyola a la universitària Heidelberg alemanya, compaginant aquesta disciplina amb la d'escriptor, havent donat fantàstiques novel·les que ha combinat amb l'assaig i una lúdica poesia i l'assessorament a intel·lectuals catalans i espanyols que han visitat Alemanya per cobrir informació relacionada amb temes culturals. He dit que les seues memòries són sorprenents. M'he que-

dat estupefacte i bocabadat al descobrir la introducció de novel·les i personatges de la seua obra literària en les mateixes. El que a primera vista podria semblar una intromissió colateral, el que fa és enriquir-les. M'explico: qualsevol personatge, com a tal, és una persona humana i té un món propi i, de vegades, un personatge és l'*'alter ego'* del mateix autor. (Madame Bovary sóc jo. Gustave Flaubert dixit). El que ha fet Canicio en incorporar les veus i les terres del Maestrat i el Montsià és ampliar la visió d'aquestes comarques a l'imaginari de qualsevol lector. Per tant, les memòries del nostre autor van unides a la seua obra literària, formant una impressionant desfilaria de personatges que ha conegut. Pensem que ell mateix és una persona polifacètica i en la seua labor com a traductor ha cultivat amistats conegudes mundialment: els premis Nobel Heinrich Böll, Günter Grass, Herta Müller i Vargas Llosa, sense oblidar, entre d'altres, Maria Benedetti, Charles Bukowsky, Felipe Boso o Rafael Alberti; entre els catalans, Ignasi Riera, Josep Ramoneda, Carmen Balcells o Carlos Barral i els nostres Pérez Bonfill, Tomàs Camacho, Frederic Mauri i Ricard Salvat. En un pla més personal, la seua família i les relacions amb aquesta (no oblidem que està emparentat amb el doctor Ferran i l'economista Lluç Beltran) amb santedat inclosa (Sant Pere Canici). Injustament, el seu reconeixement literari no li ha arribat com haguéssim desitjat, sent més cone-

gut a Alemanya que a Catalunya, principalment per utilitzar el castellà com a forma de comunicació, tot inseparable d'una suau i dolça ironia. Això es fa més evident en la seua novel·lística, on els seus personatges, sota una capa d'innocència i superficialitat, amaguen una forta personalitat i la utilitzen per enfrontar-se a un món que en la seua complexitat el desfan en mil trossos i el refan a la seua manera de forma burlesca, i tot acompanyat d'una mordacitat i una humanitat increïbles.

Canicio, que té un corpus literari impressionant, ja siga com a novel·lista, assagista, traductor o poeta, té una sèrie d'obres que, tot i escrites en castellà, ja formen part del patrimoni cultural ebrenc i la seua trilogia, formada per *El hombre de Heidelberg*, *El día menos pensado* (per a mi, la seua millor obra) i *El congreso de los metagrástronomos*, és realment extraordinària.

Ara, repassant i explicant la seua vida, quan l'experiència i les vicissituds acumulades durant tants anys agafen forma literària en les seues memòries, aquestes representen la culminació d'una carrera exercida amb serietat i rigor. Per tant, *Con quien paces* és un esglao més en la seua producció..., i quan encara li queden més de quinze llibres per publicar.

 Ajuntament de Masdenverge

EDICTE

El ple de l'Ajuntament de Masdenverge, en sessió de data 28 de gener del 2016, ha acordat verificar el text refós de la modificació puntual de les Normes Subsidiàries de Planejament del municipi de Masdenverge, relativa a la modificació de l'àmbit del